

Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori

III KVARTAL 2012.

SADRŽAJ:

1. *Uvod*
2. *Tržište osiguranja*
 - 2.1 *Društva za osiguranje*
 - 2.2 *Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju*
3. *Struktura premije osiguranja u II kvartalu 2011. godine*
 - 3.1 *Struktura premije po grupama osiguranja*
 - 3.1.1 *Životno osiguranje*
 - 3.1.2 *Neživotno osiguranje*
 - 3.2 *Struktura premije osiguranja po društvima*
4. *Struktura aktive*
5. *Struktura pasive*
 - 5.1 *Tehničke rezerve*
6. *Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervii garantne rezerve*
 - 6.1 *Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi*
 - 6.2 *Deponovanje i ulaganje sredstava garantne rezerve*
7. *Finansijski rezultat poslovanja*
8. *Solventnost i Likvidnost*
9. *Ažurnost u rješavanju i isplati šteta*

1. UVOD

Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za III kvartal 2012. godine pripremljen je na osnovu preliminarnih podataka koje, u okviru redovnog izvještavanja, društva za osiguranje dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja u skladu sa Pravilnikom o sadržini izvještaja, obavještenja i drugih podataka koje društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima njihovog dostavljanja („Službeni list CG“, br. 70/08, 87/09, 21/11 i 48/11).

Najznačajnija dešavanja na tržištu osiguranja u III kvartalu 2012. godine su:

- Bruto premija na nivou tržišta u Crnoj Gori na kraju III kvartala 2012. godine je iznosila 51,071 mil.€, što je veće u odnosu na III kvartal 2011. godine za 4,14%;
- I dalje je prisutno dominantno učešće premije neživotnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji od 87,55%;
- Rast premije neživotnog osiguranja za 4,34% u odnosu na III kvartal 2011. godine;
- Smanjenje vrijednosti Herfindahl-Hirschman indeksa (povećava se konkurentnost i smanjuje nivo koncentracije tržišta);
- Bilansna suma na dan 30. 09. 2012. godine je iznosila 142,012 mil.€;
- Nastavljen trend ostvarivanja pozitivnog bruto finansijskog rezultata na nivou sektora započet u toku 2011. godine, koji je na dan 30. 09. 2012. godine iznosio 2,335 mil.€;
- Povećana je pokrivenost neto tehničkih rezervi propisanim oblicima imovine i u skladu sa propisanim ograničenjima, koja iznosi 93,42%.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

Na crnogorskom tržištu osiguranja u III kvartalu 2012. godine, poslove osiguranja je obavljalo jedanaest društava za osiguranje, dok je poslove zastupanja, odnosno posredovanja u osiguranju i pružanja drugih usluga u osiguranju obavljalo 25 pravna lica i 2 fizička lica - preduzetnika. Savjet Agencije za nadzor osiguranja je na sjednici održanoj 2. jula 2012. godine, donio rješenje o izdavanju dozvole za rad društvu za zastupanje u osiguranju „WVP“ DOO, dok je na sjednici održanoj 30. avgusta 2012. godine donio rješenje o izdavanju dozvole za rad društvu za zastupanje u osiguranju „Safe Life“ DOO.

2.1 Društva za osiguranje

U zavisnosti od grupe osiguranja¹, pet društava za osiguranje se bave samo poslovima neživotnih osiguranja, šest društava samo poslovima životnih osiguranja.

Društva za osiguranje:

- *Lovćen osiguranje AD (neživot)*
- *Sava Montenegro AD (neživot)*
- *Swiss osiguranje AD (neživot)*
- *Delta Generali osiguranje AD (neživot)*
- *Uniqa neživotno osiguranje AD (neživot)*
- *Grawe osiguranje AD (život)*
- *Uniqa životno osiguranje AD (život)*
- *Atlas Life AD (život)*
- *Merkur osiguranje AD (život)*
- *Wiener Städtische životno osiguranje AD (život)*
- *Lovćen životno osiguranje AD (život)*

Pregled zaposlenih: U društvima za osiguranje koja posluju na tržištu zaposleno je ukupno 752 lica, od kojih je 320 sa visokom stručnom spremom, 40 sa višom spremom, a 370 sa srednjom stručnom spremom. Od ukupnog broja zaposlenih, najviše zaposlenih ima Lovćen osiguranje AD (290), a zatim Sava Montenegro AD sa 155 zaposlenih lica.

Vlasnička struktura društava za osiguranje:

Ukupan akcijski kapital društava za osiguranje na dan 30. 09. 2012. godine iznosio je 44,369 mil. eura, pri čemu je strani kapital iznosio 33,721 mil. eura uz učešće od 76%, a domaći je iznosio 10,648 mil. eura sa učešćem od 24%. Ukupan akcijski kapital je smanjen u odnosu na 30. 06. 2012. godine za 620 hilj.€, kada

¹ Više vrsta osiguranja, zavisno o povezanosti rizika, svrstavaju se u dvije grupe osiguranja: život i neživot.

je iznosio 44,989 mil. € iz razloga pokrića gubitka tekuće i ranijih godina koji je ostvarilo društvo Delta Generali životna osiguranja prije prenosa portfelja na Uniqa životno osiguranje.

Posmatrajući vlasničku strukturu po društvima, može se zaključiti da preovladava strano vlasništvo. Osiguravajuća društva Sava Montenegro, Grawe, Merkur, Wiener, Uniqa neživotno i Uniqa životno osiguranje su u 100% stranom vlasništvu, Lovćen osiguranje je u 95% stranom vlasništvu, dok vlasništvo ostalih osiguravajućih društava karakteriše mješovita vlasnička struktura.

2.2 Zastupnici, posrednici u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga u osiguranju

U III kvartalu 2012. godine, na tržištu osiguranja poslove zastupanja u osiguranju obavlja 18 društava za zastupanje i 2 zastupnika – preduzetnika, dok poslove posredovanja u osiguranju obavljaju 6 društava za posredovanje. Poslove pružanja drugih usluga u osiguranju obavlja 1 pravno lice.

U periodu januar - septembar 2012. godine izdato je 30 ovlašćenje za obavljanje poslova zastupanja u osiguranju fizičkim licima (ukupno 437 fizičkih lica sa ovlašćenjem), kao i 17 ovlašćenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju (ukupno 111).

3. STRUKTURA PREMIJE OSIGURANJA NA KRAJU III KVARTALA 2012. GODINE

Društva za osiguranje su do kraja septembra 2012. godine fakturisala ukupnu bruto premiju u iznosu od 51,071 mil. eura, što je za 4,14% veće u odnosu na III kvartal 2011. godine, kada je iznosila 49,043 mil. eura².

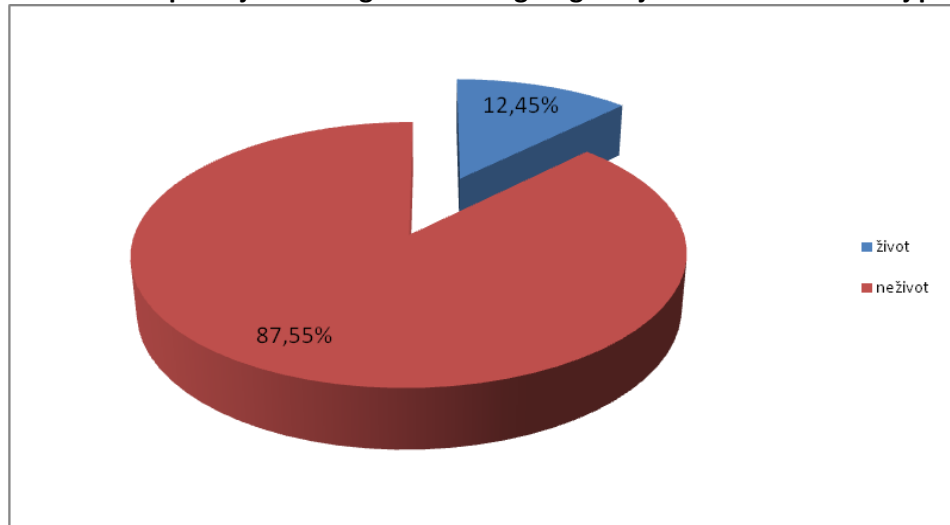
3.1 Struktura bruto premije po grupama osiguranja

U ukupno ostvarenoj bruto premiji na nivou tržišta na kraju III kvartala tekuće godine, i dalje je dominantno učešće neživotnih osiguranja (87,55%). Učešće bruto premije životnih osiguranja u ukupnoj bruto premiji iznosi 12,45%.

Tabela 1: Pregled bruto fakturisane premije na dan 30. 09. 2012. godine

Grupa osiguranja	III kvartal 2011.	III kvartal 2012.	Index
			2012/2011
život	6.192.008,70	6.360.279,28	102,72
neživot	42.850.866,26	44.710.594,71	104,34
UKUPNO	49.042.874,96	51.070.873,99	104,14

Grafik 1: Učešće premije životnog i neživotnog osiguranja u bruto fakturisanj premiji

² Bruto fakturisana premija za III kvartal 2011. godine je izračunata na osnovu konačnih podataka društava za prethodnu godinu.

3.1.1 Životno osiguranje

Bruto fakturisana premija životnog osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine je iznosila 6,360 mil.€, što je za 2,72% veće u odnosu na III kvartal prethodne godine. Struktura bruto premije životnog osiguranja po vrstama data je u sljedećoj tabeli:

Tabela 2: Pregled bruto premije životnih osiguranja po vrstama na dan 30. 09. 2012. godine

Vrsta osiguranja	III kvartal 2011.	III kvartal 2012.	Index 2012/2011
Osiguranje života	5.156.586,60	5.298.568,31	102,75
Rentno osiguranje	58.995,00	27.200,00	46,11
Dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života	769.219,70	794.010,55	103,22
Druge vrste životnih osiguranja	207.207,40	240.500,42	116,07
UKUPNO	6.192.008,70	6.360.279,28	102,72

U bruto premiji životnih osiguranja najveće učešće je ostvarilo osiguranje života sa 83,31%, koje zajedno sa dopunskim osiguranjem čini 95,79% ukupno bruto fakturisane premije životnih osiguranja. Navjeći rast bruto premije u odnosu na uporedni period ostvarile su druge vrste životnih osiguranja u iznosu od 16,07%, dok je osiguranje života ostvarilo rast od 2,75% i dopunsko osiguranje za 3,22%. Bruto premija rentnog osiguranja je ostvarila pad u odnosu na uporedni period za 53,89%, najviše iz razloga povećanja broja storniranih polisa.

U periodu januar - septembar 2012. godine sklopljeno je 4.578 novih polisa životnih osiguranja. Međutim, usljed uticaja finansijske krize i pada životnog standarda građana, osiguravajuća društva su u istom periodu bila suočena sa problemom otežane naplate premija, što je rezultiralo storniranjem velikog broja polisa, kao i povećanim brojem zahtjeva za otkup polisa. Naime, u toku III kvartala 2012. godine stornirano je 2.137 polisa i otkupljeno 590 polisa. Međutim, i pored navedenog, na kraju obračunskog perioda ostvareno je povećanje broja aktivnih polisa životnog osiguranja za 1,06%.

Tabela 3: Pregled broja polisa životnog osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine

Aktivne polise na 01. 01. 2012.	Novozaključene polise	Otkupljene polise	Otkazane/stornirane polise	Broj aktivnih polisa na 30. 06. 2012.
30.887	4.578	590	2.137	32.738

3.1.2 Neživotno osiguranje

Fakturisana bruto premija neživotnih osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine iznosila je 44,711 mil.€, što je veće za 4,34% u odnosu na III kvartal prethodne godine, kada je iznosila 42,851 mil.€.

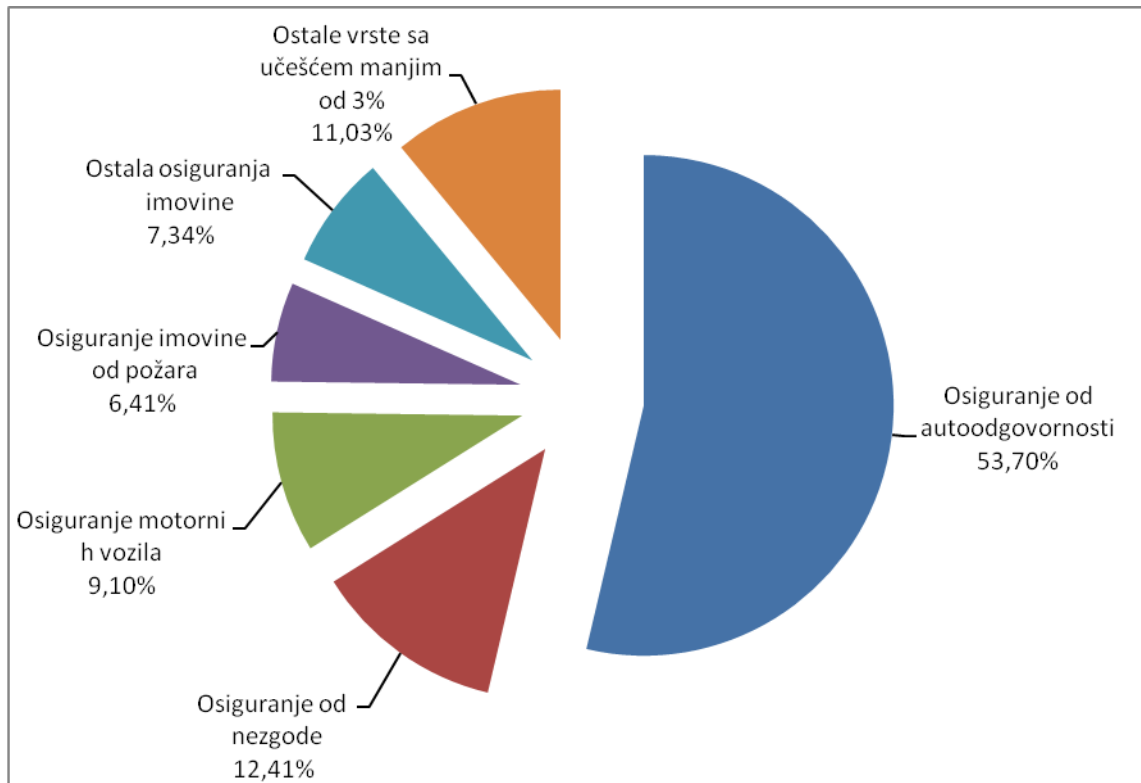
Tabela 3: Pregled bruto premije neživotnih osiguranja po vrstama na kraju III kvartala 2012. godine

Vrsta osiguranja	III kvartal 2011.	III kvartal 2012.	Index 2012/2011
Obavezna osiguranja	23.962.935,41	25.687.017,34	107,19
Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	281.905,06	327.190,97	116,06
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti	22.663.594,49	24.007.755,13	105,93
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	859.440,41	1.169.152,90	136,04
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti	157.995,45	182.918,34	115,77
Ostala neživotna osiguranja	18.887.930,85	19.023.577,37	100,72
Osiguranje od posljedica nezgode	5.233.804,31	5.550.126,33	106,04
Dobrovoljno zdravstveno osiguranje	789.699,16	796.801,24	100,90
Osiguranje motornih vozila	4.194.313,73	4.069.910,36	97,03
Osiguranje šinskih vozila	186.740,00	186.740,00	0,00
Osiguranje vazduhoplova	993.122,30	502.555,88	50,60
Osiguranje plovnih objekata	45.621,72	163.197,43	357,72
Osiguranje robe u prevozu	281.096,17	291.962,23	103,87
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	3.463.477,71	2.868.150,39	82,81
Ostala osiguranja imovine	2.690.596,51	3.283.700,77	122,04
Osiguranje od opšte odgovornosti za štetu	772.067,51	805.476,56	104,33
Osiguranje kredita	1.000,00	271.058,64	0,00
Osiguranje jemstva	11.613,89	11.749,81	101,17
Osiguranje finansijskih gubitaka	11.458,51	13.241,43	115,56
Osiguranje toškova pravne zaštite	0,00	0,00	0,00
Osiguranje pomoći na putovanju	50.329,54	52.039,63	103,40
Druge vrste neživotnih osiguranja	162.989,79	156.866,67	96,24
UKUPNO	42.850.866,26	44.710.594,71	104,34

Posmatrajući strukturu bruto premije neživotnih osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine obavezna osiguranja su ostvarila učešće u iznosu od 57,45%, dok je učešće ostalih neživotnih osiguranja iznosilo 42,55%. Prema vrstama neživotnih osiguranja, najzastupljenije je osiguranje od autoodgovornosti, na koje se odnosi 24,008 mil.€ bruto fakturisane premije, dok je ukupna bruto fakturisana premija obaveznih osiguranja u saobraćaju iznosila 25,687 mil.€, što je za 7,19% veće u odnosu na uporedni

period (ostvaren je rast bruto premije osiguranja putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja za 16,06%, osiguranja vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za 15,77%, osiguranja vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za 36,04%). Bruto fakturisana premija kod ostalih neživotnih osiguranja na istom nivou. U okviru ostalih neživotnih osiguranja najveći rast bruto premije je ostvaren kod kasko osiguranja plovnih objekata i to za tri puta.

Grafik 3: Pregled učešća pojedinih vrsta neživotnih osiguranja u bruto premiji neživotnih osiguranja

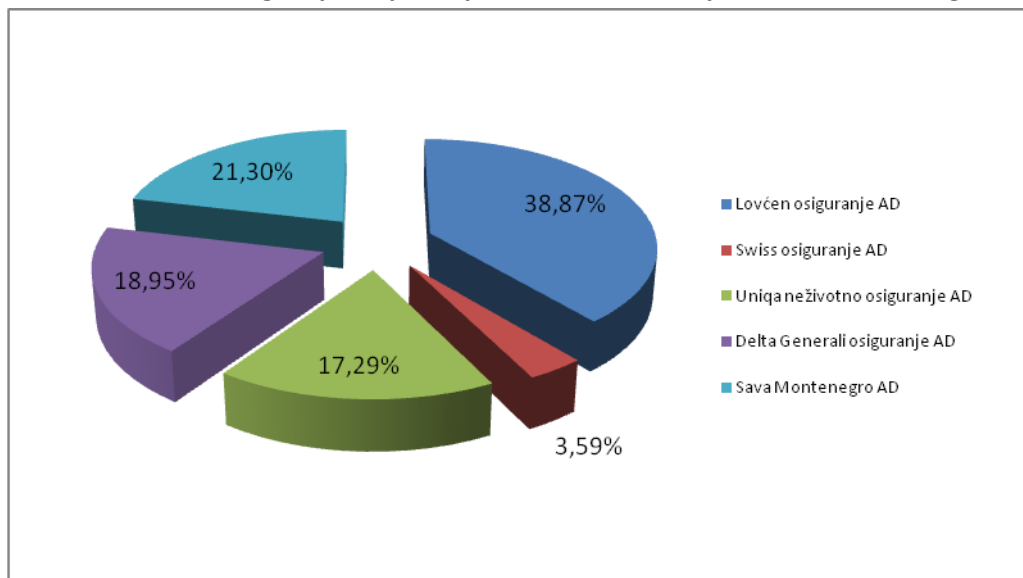
Posmatrano prema strukturi učešća pojedinih vrsta u bruto premiji neživotnih osiguranja, nakon bruto premije osiguranja od autoodgovornosti, najzastupljenije je osiguranje od posljedica nezgode sa učešćem u iznosu od 12,41% i ostvarenim rastom u odnosu na uporedni period od 6,04% i kasko osiguranje motornih vozila čije učešće iznosi 9,10%. Bruto premija imovinskih osiguranja (osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti i ostala imovinska osiguranja) je na gotovo istom nivou u odnosu na prethodnu godinu.

U strukturi ukupne bruto premije obaveznih osiguranja u saobraćaju i dalje je dominantno učešće premije osiguranja od autoodgovornosti od 93,46%. Učešće premije osiguranja od AO u ukupnoj premiji neživotnih osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine iznosilo je 53,70%.

Tabela 4: Pregled bruto premije obaveznih osiguranja po vrstama na kraju III kvartala 2012. godine

Obavezna osiguranja	Iznos	Učešće %
Osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja	327.190,97	1,27
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti	24.007.755,13	93,46
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti	1.169.152,90	4,55
Osiguranje vlasnika, odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti	182.918,34	0,71
UKUPNO	25.687.017,34	100,00

Premija osiguranja od AO na kraju III kvartala 2012. godine ostvarila je rast u odnosu na isti period prethodne godine za 5,93% (veća je za 1,344 mil.€).

Grafik 2: Pregled premije AO po društvima na kraju III kvartala 2012. godine

Struktura bruto premije osiguranja od autoodgovornosti po društvima na kraju III kvartala 2012. godine je nepromijenjena. I dalje najveće učešće u bruto fakturiranoj premiji osiguranja od autoodgovornosti ima Lovćen osiguranja AD sa 38,87%, zatim Sava Montenegro AD u iznosu 21,30% i Delta Generali osiguranje AD sa 18,95%.

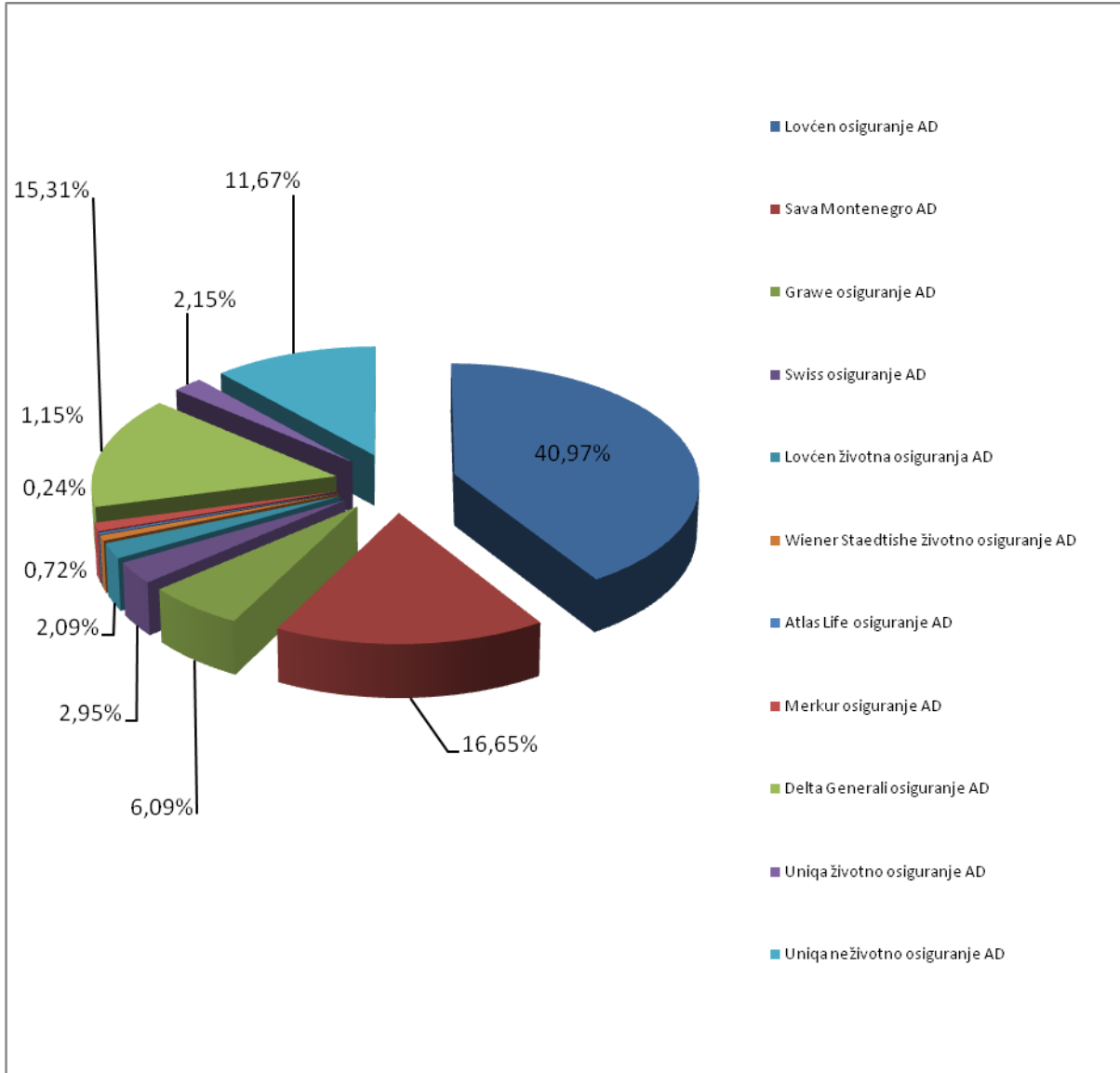
3.2 Struktura ostvarene bruto premije u periodu 01. 01. - 30. 09. 2012. godine po društvima

Tabela 5: Bruto fakturisana premija po društvima za osiguranje

Naziv društva	život			neživot			ukupno		
	III kvartal 2011	III kvartal 2012	Index	III kvartal 2011	III kvartal 2012	Index	III kvartal 2011	III kvartal 2012	Index
Lovćen osiguranje AD				22.780.654,05	20.920.682,43	91,84	22.780.654,05	20.920.682,43	91,84
Sava Montenegro AD				7.716.521,80	8.503.427,21	110,20	7.716.521,80	8.503.427,21	110,20
Grawe osiguranje AD	3.283.521,76	3.110.230,21	94,72				3.283.521,76	3.110.230,21	94,72
Swiss osiguranje AD				1.662.508,12	1.504.018,71	90,47	1.662.508,12	1.504.018,71	90,47
Lovćen životna osiguranja AD	976.055,48	1.069.460,95	109,57				976.055,48	1.069.460,95	109,57
Wiener Städtische životno osiguranje AD	188.840,59	370.109,57	195,99				188.840,59	370.109,57	195,99
Atlas Life AD	104.067,06	123.726,55	118,89				104.067,06	123.726,55	118,89
Merkur osiguranje AD	509.264,65	586.262,75	115,12				509.264,65	586.262,75	115,12
Delta Generali životna osiguranja AD	148.419,75						148.419,75		
Delta Generali osiguranje AD				5.588.178,54	7.818.967,85	139,92	5.588.178,54	7.818.967,85	139,92
Uniq životno osiguranje AD	981.839,41	1.100.489,25	112,08				981.839,41	1.100.489,25	112,08
Uniq neživotno osiguranje AD				5.103.003,75	5.963.498,51	116,86	5.103.003,75	5.963.498,51	116,86
UKUPNO	6.192.008,70	6.360.279,28	102,72	42.850.866,26	44.710.594,71	104,34	49.042.874,96	51.070.873,99	104,14

U strukturi ostvarene bruto premije na crnogorskom tržištu osiguranja, u posmatranom periodu najveće je učešće ostvarilo Lovćen osiguranje sa 40,97%, slijede Sava Montenegro sa 16,65% i Delta Generali sa 15,31%. Tri društva sa najvećom premijom na kraju III kvartala 2012. godine imaju tržišno učešće od 72,92% i smanjeno je u odnosu na III kvartal 2011. godine (73,58%). Posmatrajući strukturu ostvarene bruto premije na dan 30. 09. 2012. godine po društvima, može se konstatovati da je povećanje konkurencije na tržištu osiguranja uticalo na smanjenje tržišne koncentracije.

Grafik 4: Učešće premije društava za osiguranje u bruto fakturisanj premiji

U poređenju sa podacima o bruto premiji na kraju III kvartala 2011. godine ostvaren je pad tržišnog učešća Lovćen osiguranja za 5,48 procentnih poena, dok je povećano učešće Delta Generali osiguranja za 3,92 procentna poena i Uniqa neživotnog osiguranja za 1,27 procentni poen.

Takođe, u odnosu na uporedni period, 8 društava je ostvarilo povećanje bruto premije, a najveći porast ostvarila su sljedeća društva: Wiener Städtische životno osiguranje za oko dva puta, Delta Generali osiguranje za 39,92%, Atlas Life za 18,89%, Uniqa neživotno osiguranje za 16,86%, Uniqa životno osiguranje za 12,08%, Merkur osiguranje za 15,12%, Lovćen životna osiguranja za 9,57% i Sava Montenegro za 10,20%. Istovremeno, pad bruto premije je ostvarilo Swiss osiguranje za 9,53%, Lovćen osiguranja za 8,16% i Grawe osiguranja za 5,28%.

Posmatrajući bruto premiju životnih osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine, najveće učešće je ostvarilo Grawe osiguranje sa 48,90% i pored ostvarivanja pada učešća u odnosu na III kvartal 2011. godine za 4,13 procentnih poena, kao i pada bruto premije za 5,28%. Takođe, Lovćen životna osiguranja su ostvarila učešće od 16,81% i Uniqa životno osiguranje 17,30%.

U bruto premiji neživotnih osiguranja, najveće učešće, i dalje, ima Lovćen osiguranje sa 46,79% (ostvaren je pad učešća za 6,37 procentnih poena u odnosu na III kvartal 2011. godine), zatim Sava Montenegro sa 19,02%, Delta Generali osiguranje sa 17,47% i Uniqa neživotno osiguranje sa 13,33%. U odnosu na uporedni period, rast učešća u bruto premiji neživotnih osiguranja ostvarili su Delta Generali osiguranje za 4,46 procentnih poena, Sava Montenegro za 1,01 procentni poen i Uniqa neživotno osiguranje za 1,42 procentna poena.

Za utvrđivanje nivoa koncentracije tržišta osiguranja koristi se **Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)**³, čija se vrijednost može kretati u intervalu od 0 do 10.000. Vrijednost indeksa koja je bliža nuli označava da tržište ima veliki broj društava približno iste veličine tj. da se radi o tržištu sa visokim nivoom konkurencije. Vrijednost indeksa bliža 10.000 označava da je tržište koncentrisano, odnosno da na tržištu postoji monopol.

Za tržište osiguranja u Crnoj Gori, na kraju III kvartala 2012. godine, vrijednost HHI se kreće u granicama koncentrisanog tržišta, jer vrijednost ovog indeksa iznosi 2.382,72 i pripada intervalu od 1.800 do 10.000. Ipak, u odnosu na prethodnu godinu uočava se smanjenje vrijednosti indeksa, što ukazuje na kretanja u pravcu povećanja konkurencije i efikasnosti tržišta i smanjenja koncentracije tržišta tj. monopola.

³ HHI se dobija kada se tržišna učešća svakog osiguravajućeg društva pojedinačno kvadriraju i međusobno saberu.

Herfindahl-Hirschman indeks u III kvartalu 2012. godine

Naziv društva	III kvartal 2011.			III kvartal 2012.		
	Bruto premija	Učešće %	HHI	Bruto premija	Učešće %	HHI
Lovćen osiguranje AD	22.780.654,05	46,45	2.157,65	20.920.682,43	40,96	1.678,05
Sava Montenegro AD	7.716.521,80	15,73	247,57	8.503.427,21	16,65	277,23
Grawe osiguranje AD	3.283.521,76	6,70	44,83	3.110.230,21	6,09	37,09
Swiss osiguranje AD	1.662.508,12	3,39	11,49	1.504.018,71	2,94	8,67
Lovćen životna osiguranja Ad	976.055,48	1,99	3,96	1.069.460,95	2,09	4,39
Wiener Städtische životno osiguranje AD	188.840,59		0,00	370.109,57	0,72	0,53
Atlas Life osiguranje AD	104.067,06	0,21	0,05	123.726,55	0,24	0,06
Merkur osiguranje AD	509.264,65	1,04	1,08	586.262,75	1,15	1,32
Delta Generali životno osiguranje	148.419,75	0,30	0,09		0,00	0,00
Delta Generali osiguranje	5.588.178,54	11,39	129,83	7.818.967,85	15,31	234,40
Uniq životno osiguranje AD	981.839,41	2,00	4,01	1.100.489,25	2,15	4,64
Uniq neživotno osiguranje AD	5.103.003,75	10,41	108,27	5.963.498,51	11,68	136,35
UKUPNO	49.042.874,96	100	2.708,82	51.070.873,99	100	2.382,72

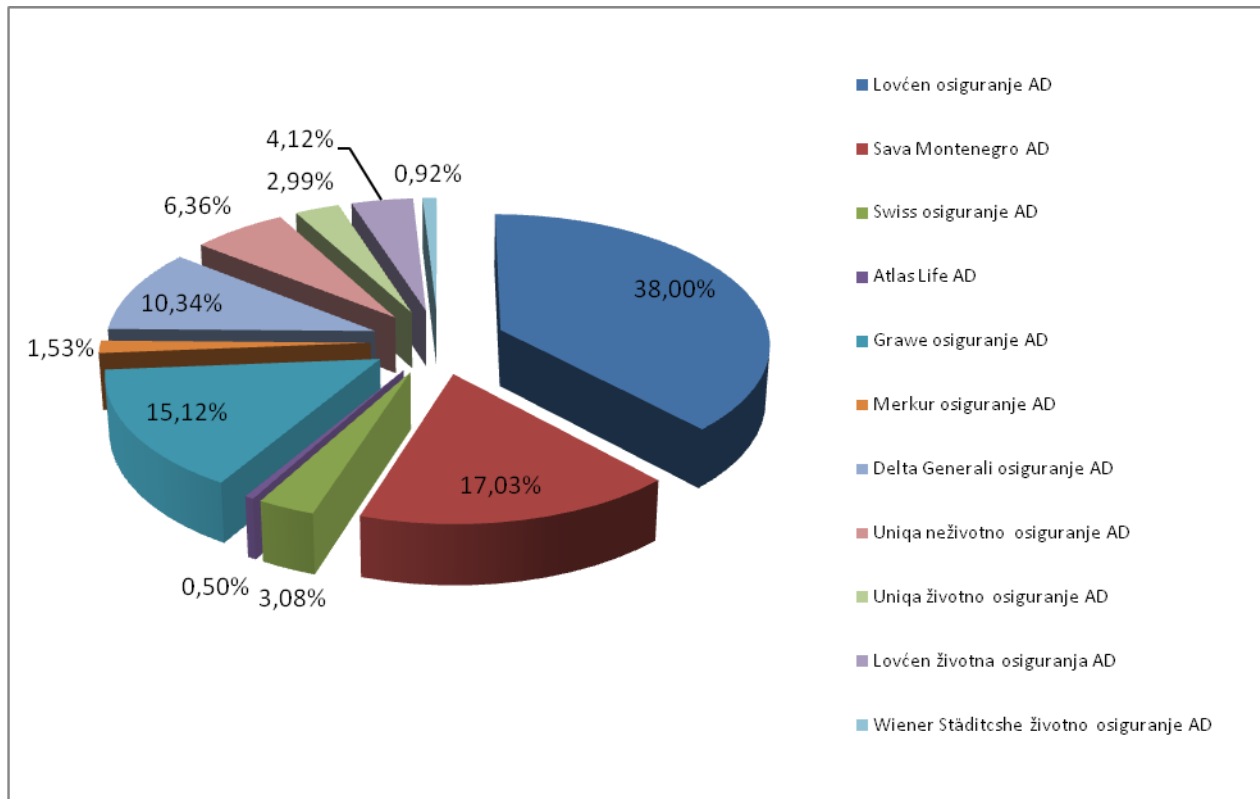
4. STRUKTURA AKTIVE

Vrijednost ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje na dan 30. 09. 2012. godine iznosila je 142,012 mil.€. U strukturi ukupne aktive najveće učešće imaju dugoročna finansijska ulaganja od 39,59% iz razloga što su društva nastavila politiku, započetu u prethodnom periodu, većeg ulaganja u hartije od vrijednosti emitovanih od strane države Crne Gore. Takođe, u strukturi ukupne aktive na nivou svih društava za osiguranje učešće od 26,59% ostvarila su kratkoročna finansijska ulaganja, kao i kratkoročna sredstva od 16,51%.

Tabela 6: Struktura ukupne aktive društava za osiguranje na dan 30. 09. 2012. godine

Aktiva	Iznos (€)	Učešće%
Nematerijalna imovina	561.805,39	0,40
Nakretnine, postrojenja i oprema	10.193.816,00	7,18
Dugoročna finansijska ulaganja	56.218.008,39	39,59
Kratkoročna finansijska ulaganja	37.762.193,00	26,59
Kratkoročna sredstva	23.444.739,49	16,51
Udio reosiguravača u tehničkih rezervama	6.245.962,50	4,40
Aktivna vremenska razgraničenja	7.253.193,73	5,11
Odložena poreska sredstva	332.705,93	0,23
UKUPNO	142.012.424	100

Posmatrajući učešće pojedinih društava u ukupnoj aktivi sektora osiguranja, najveći udio od 38,00% i dalje ima Lovćen osiguranje, zatim slijede Sava Montenegro sa 17,03% i Grawe osiguranje sa 15,12%.

Grafik 5: Učešće društava za osiguranje u ukupnoj aktivi

5. STRUKTURA PASIVE

Vrijednost ukupne pasive na nivou svih društava za osiguranje, na dan 30. 09. 2012. godine, iznosila je 142,012 mil.€.

Tabela 7: Struktura ukupne pasive po društvima za osiguranje na dan 30. 09. 2012.godine

PASIVA	III kvartal 2012.	učešće %
Kapital i rezerve	36.706.241	25,85
Bruto tehničke rezerve	85.352.745	60,10
Kratkoročne obaveze	17.614.677	12,40
Dugoročne obaveze	570.437	0,40
Pasivna vremenska razgraničenja	835.013	0,59
Ostalo	933.310	0,66
UKUPNO	142.012.424	100

U ukupnoj vrijednosti pasive sektora osiguranja na kraju III kvartala 2012. godine najveće učešće ostvarile su bruto tehničke rezerve u iznosu od 60,10%, zatim kapital i rezerve sa 25,85% i kratkoročne obaveze sa 12,40%. Društva za osiguranje su na kraju III kvartala 2012. godine formirala bruto tehničke rezerve u iznosu od 85,353 mil.€.

Kapital i rezerve su na kraju III kvartala 2012. godine iznosile 36,706 mil.€, dok su ostale obaveze društava za osiguranje iznosile su 19,953 mil.€.

5.1 Tehničke rezerve

Bruto tehničke rezerve društava za osiguranje su na dan 30. septembar 2012. godine iznosile 85,353 mil.€, što čini 60,10% ukupne pasive. U odnosu na II kvartal 2012. godine, bruto tehničke rezerve su povećane za 86.488 € u ukupnom iznosu, dok je učešće ovih rezervi u ukupnoj pasivi neznatno povećano.

Tabela 8: Struktura bruto tehničkih rezervi društava za osiguranje

TEHNIČKE REZERVE	85.352.745,07	Učešće %
matematička rezerva	19.300.554,16	22,61
prenosna premija	26.252.863,38	30,76
RIR	801.530,21	0,94
rezervisane štete	37.905.145,99	44,41
rezerve za učešće u dobiti	1.092.651,33	1,28

Od ukupnih sredstava bruto tehničkih rezervi 44,41%, odnosno iznos od 37,905 mil.€ izdvojen je u rezervaciju šteta, dok je za prenosnu premiju izdvojeno 26,253 mil.€, što čini 30,76% ukupnih sredstava

bruto tehničkih rezervi. Treću po veličini stavku činila je matematička rezerva u iznosu od 19,301 mil.€ i čini 22,61% ukupne vrijednosti bruto tehničkih rezervi.

Tabela 9: Struktura bruto i neto tehničkih rezervi po grupama osiguranja

Grupa osiguranja	Bruto tehničke rezerve	Neto tehničke rezerve
Životna osiguranja	21.336.265,10	21.058.730,22
Neživotna osiguranja	64.016.479,97	58.048.054,52
UKUPNO	85.352.745,07	79.106.784,74

Bruto tehničke rezerve životnih osiguranja su na kraju III kvartala 2012. godine iznosile 21,336 mil.€, što predstavlja rast od 4,50% u odnosu na kraj II kvartala 2012. godine, kada su iznosile 20,417 mil.€, dok su bruto tehničke rezerve neživotnih osiguranja iznosile 64,016 mil. €, što ukazuje na smanjenje za 833 hilj.€ u odnosu na kraj II kvartala 2012., kada su iznosile 64,849 mil. €. Neto tehničke rezerve na nivou tržišta u Crnoj Gori na kraju III kvartala 2012. godine su iznosile 79,107 mil.€, što ukazuje da je učešće reosiguravača u bruto tehničkim rezervama na dan 30. 09. 2012. iznosilo 7,32% (6,246 mil.€).

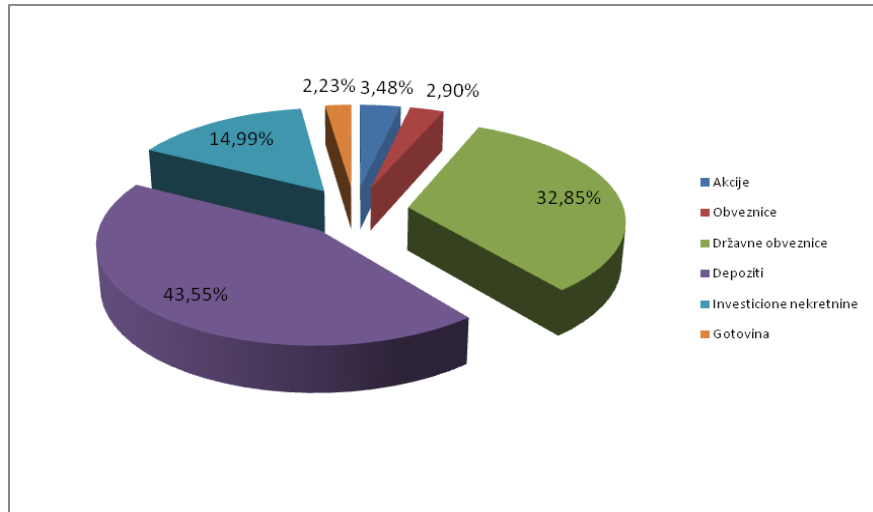
6. DEPONOVANJE I ULAGANJE SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERV I GARANTNE REZERVE

6.1 Deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi

Zakonska obaveza društava za osiguranje, osim formiranja adekvatnog nivoa tehničkih rezervi, je i deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih rezervi zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, vodeći računa o ročnosti obaveza, profitabilnosti i disperziji ulaganja, a u cilju obezbjeđenja zaštite interesa osiguranika i trećih oštećenih lica, odnosno blagovremene isplate šteta. Sredstva tehničkih rezervi deponuju se i ulažu u skladu sa Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o ograničenjima deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi i sredstava garantne rezerve društva za osiguranje (Sl.list RCG, br. 38/09 od 12.06.2009. i 43/09 od 03.07.2009.).

Prema podacima dobijenim od društava za osiguranje, od ukupnog iznosa neto tehničkih rezervi (ukupne tehničke rezerve bez udjela reosiguranja) na nivou tržišta, a koje iznose 79,107 mil.€, društva su u propisane oblike imovine predviđenim Zakonom i Pravilnikom, na kraju III kvartala 2012. godine, uložila 74,149 mil.€, što ukazuje na nedostatak imovine za pokriće neto tehničkih rezervi u visini od 4,958 mil.€. U strukturi pokrivenosti neto tehničkih rezervi najveći udio imaju depoziti sa 43,55%, koji iznose 32,292 mil.€. Državne obveznice učestvuju sa 32,85% ili 24,356 mil.€, investicione nekretnine učestvuju sa 14,99% ili 11,116 mil.€, akcije sa 3,48% ili 2,577 mil.€, obveznice sa 2,90 ili 2,500 mil.€ i gotovina sa 2,23% ili 1,657 mil.€.

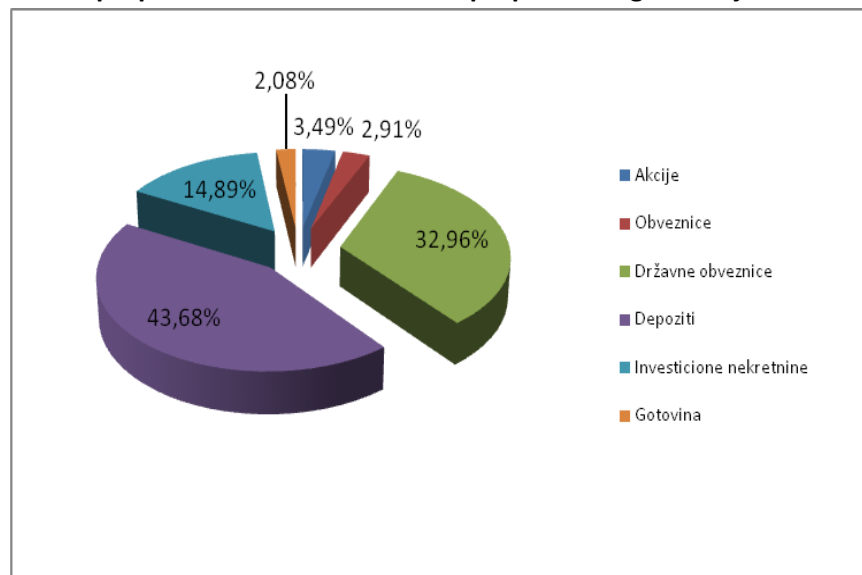
Grafik 6: Struktura deponovanja i ulaganja sredstava neto tehničkih rezervi u propisane oblike imovine na 30. 09. 2012. godine

Analizom načina deponovanja i ulaganja sredstava neto tehničkih rezervi društava za osiguranje na dan 30. 09. 2012. godine u skladu sa propisanim oblicima imovine i propisanim ograničenjima, dolazi se do sljedećih zaključaka:

- Društva za osiguranje su od ukupnog iznosa neto tehničkih rezervi (79,107 mil.€) deponovala i uložila u skladu sa propisanim oblicima imovine i ograničenjima 73,903 mil.€;
- Pokrivenost ukupnih neto tehničkih rezervi iznosi 93,42%;
- Pokrivenost neto tehničkih rezervi životnih osiguranja iznosi 99,37%;
- Pokrivenost neto tehničkih rezervi neživotnih osiguranja iznosi 91,26%.

Grafik 7: Struktura deponovanja i ulaganja neto tehničkih rezervi na 30. 09. 2012. godine u skladu sa propisanim oblicima imovine i propisanim ograničenjima

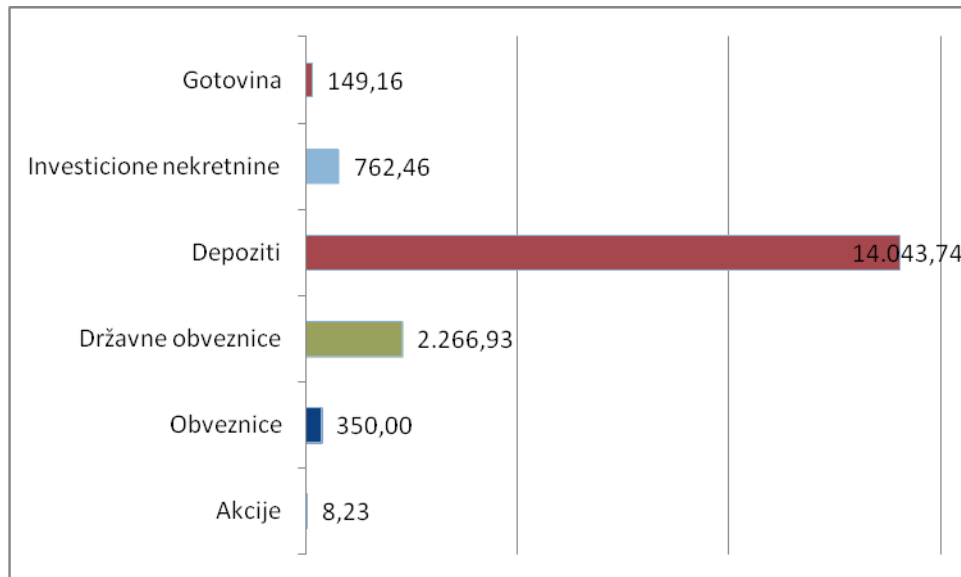

6.2 Deponovanje i ulaganja sredstava garantne rezerve

Prema Zakonu o osiguranju, društva su obavezna da formiraju garantnu rezervu radi obezbjeđenja urednog izvršavanja obaveza. Ukupan iznos garantne rezerve ne može biti manji od iznosa osnovnog kapitala. Ukupan iznos sredstava garantne rezerve na kraju III kvartala tekuće godine na nivou tržišta osiguranja bio je 31.977.500 €.

Društva za osiguranje su obavezna da najmanje jednu trećinu garantne rezerve doponuju i ulažu u iste oblike imovine koji su Zakonom i Pravilnikom propisani za tehničke rezerve. Shodno navedenom, društva su u propisane oblike imovine i u skladu sa ograničenjima deponovala i uložila sredstva garantne rezerve u iznosu od 17.580.519 € ili 54,98%. Od ukupnih sredstava garantne rezerve društva su deponovala i uložila 14,044 mil. € u depozite kod banaka ili 43,92%, a u državne obveznice 2,267 mil. € ili 7,09%.

Grafik 8. Struktura deponovanja i ulaganja sredstava garantne rezerve na 30. 09. 2012. godine (hilj.€)

7. FINANSIJSKI REZULTAT POSLOVANJA

Tržište osiguranja je na kraju III kvartala 2012. godine ostvarilo bruto dobit u iznosu od 2,335 mil.€. Od 11 društava za osiguranje pet društava je poslovalo sa dobitkom u iznosu od 3,450 mil.€, a šest sa gubitkom u iznosu od 1,116 mil.€.

Tabela 10: Bruto finansijski rezultat poslovanja na dan 30. 09. 2012. godine

Naziv društva	Bruto finansijski rezultat na dan 30. 09. 2012.
Lovćen osiguranje AD	399.013,31
Sava Montenegro AD	798.918,00
Grawe osiguranje AD	1.090.662,78
Swiss osiguranje AD	-477.412,00
Lovćen životna osiguranja Ad	151.548,00
Wiener Städtische životno osiguranje AD	-180.362,98
Atlas Life osiguranje AD	-218.484,00
Merkur osiguranje AD	-21.056,69
Delta Generali osiguranje	1.010.303,00
Uniqa životno osiguranje AD	-217.278,00
Uniqa neživotno osiguranje AD	-1.004,00
UKUPNO	2.334.847,42

8. SOLVENTNOST I LIKVIDNOST

Solventnost društva za osiguranje zavisi od dovoljnosti tehničkih rezervi za preuzete obaveze, kao i od dovoljnosti garantne rezerve kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju tj. kao amortizera za gubitke koji nijesu pokriveni tehničkim rezervama.

Izračunata margina solventnosti za sektor osiguranja u Crnoj Gori na dan 30. 09. 2012. godine je iznosila 17,697 mil.€, a garantna rezerva 31,978 mil.€, što pokazuje da su osiguravajuća društva u Crnoj Gori u trećem kvartalu bila solventna. Na nivou sektora osiguranja u Crnoj Gori na kraju III kvartala 2012. godine odnos garantne rezerve i margine solventnosti je iznosio 180,69%, što je u skladu sa Zakonom, po kome garantna rezerva društva za osiguranje uvijek mora biti veća od izračunate margine solventnosti.

Tabela 11: Solventnost društava za osiguranje na kraju III kvartala 2012. godine

	Margina solventnosti (€)	Garantna rezerva (€)	Odnos garantne rezerve i margine solventnosti (%)
UKUPNO	17.697.437	31.977.500	180,69

Da bi osiguravajuća društva mogla odgovoriti svojim obavezama, potrebno je, takođe, da vode računa o nivou usklađenosti sredstava i obaveza po ročnosti, kao i o utrživosti i kvalitetu sredstava. Koeficijent likvidnosti osiguravajućih društava je na dan 30. 09. 2012. godine iznosio 3,58, što govori da su na kraju III kvartala 2012. godine društva imala 3,58 puta veća likvidna sredstva u odnosu na svoje kratkoročne obaveze.

9. AŽURNOST U RJEŠAVANJU I ISPLATI ŠTETA

Pokazatelj ažurnosti u rješavanju šteta se koristi za utvrđivanje broja riješenih šteta u odnosu na ukupan broj šteta za rješavanje u periodu posmatranja, dok se pokazatelj ažurnosti u isplati šteta koristi za utvrđivanje broja isplaćenih šteta u odnosu na broj pozitivno riješenih šteta. Osiguravajuća društva su u III kvartalu 2012. godine imala visoke nive ažurnosti u isplati šteta (97,26%) i u rješavanju šteta (84,26%).

Tabela 12: Ažurnost u rješavanju i isplati šteta u III kvartalu 2012. godine

Grupa osiguranja	Broj riješenih šteta	Broj pozitivno riješenih šteta	Broj isplaćenih šteta	Ukupan broj šteta za rješavanje	Ažurnost u rješavanju šteta (%)	Ažurnost u isplati šteta
život	1.191	1.103	1.102	1.386	85,93	99,91
neživot	19.376	16.478	15.997	23.022	84,16	97,08
UKUPNO	20.567	17.581	17.099	24.408	84,26	97,26